

DE OORLOG, 26 juli 1914
 [Nieuwe Rotterdamsche Courant, No. 205.]

[Zondag 26 Juli 1914]

Inhoudsopgave 26 juli 1914

[Nieuwe Rotterdamsche Courant, No. 205.]	1
Telegrammen.	1
Dreigende oorlog tusschen Oostenrijk-Hongarije en Servië.	1
De stemming in Servië.	1
De maatregelen van Oostenrijk.	2
Censuur.	2
De houding van Rusland en Frankrijk.	3
Fransche persstemmen.	4
De houding van Duitschland.	4
De stemming te Berlijn.	5
De houding van Italië.	5
Moordaanslag op den Chedive van Egypte.	5
Griekenland en Turkije.	6
De Duitsche socialisten en de oorlog.	6
Fransche ministerraad.	6
Poincaré te Stockholm.	6
De stakingen in Rusland.	6
Dreigende oorlog tusschen Oostenrijk-Hongarije en Servië.	6
Feesten. II.	7
Buitenlandsch Nieuws.	8
Turkije en Griekenland.	8

5

Telegrammen.

Dreigende oorlog tusschen Oostenrijk-Hongarije en Servië.

De diplomatieke betrekkingen afgebroken.

10 WEENEN, 25 Juli. (bericht van het officieuse Weenske correspondentie-bureau). Enkele minuten voor zessen kwam Pasjits, de Servische minister-president in het gebouw van het Oostenrijksch-Hongaarsche gezantschap te Belgrado en overhandigde een onbevredigend antwoord op de nota van de O.-H. regeering.

15 De gezant Von Giesl deelde hem daarop mede, dat de diplomatieke betrekkingen werden afgebroken en verliet met het personeel van het gezantschap om 6 uur 20 Belgrado. Reeds te drie uur had de Servische regeering de algemeene mobilisatie gelast. Het hof, de regeering en de troepen ontruimen Belgrado; de regeering wordt naar Kragoejewats verplaatst.

20 BERLIJN, 26 Juli. (Part.) In de persafdeeling van het ministerie van buitenlandsche zaken te Weenen werd aan de Journalisten, die daar tot 6 uur wachtten, het afbreken der diplomatieke betrekkingen met Servië meegedeeld. Daaraan werd toegevoegd, «de oorlog is daarmede niet uitgebroken, maar als Servië reeds in dit stadium militaire maatregelen neemt tegen Oostenrijk, dan moet het natuurlijk al onze mobilisatie-onkosten tot den laatsten cent betalen."»

25 BERLIJN, 25 Juli. (Part.) Het telegram van den Oostenrijkschen gezant te Belgrado is direct naar Berchtold te Ischl doorgezonden. Om half 6 heeft Berchtold het aan den Keizer meegedeeld. De Keizer zeide: "ik had niet gedacht, dat ik nog in mijn laatste levensjaren oorlog zou moeten voeren. God zij met u." Om 7 uur is een gemeenschappelijke ministerraad gehouden.

30 **De stemming in Servië.**

35 SEMLIN, 25 Juli. (Part.) Tot vanmiddag waren allen in Belgrado van meening, dat de Servische regeering de Oostenrijk-Hongaarsche nota wilde aannemen en de stemming was daarom zeer gedrukt. Om 3 uur kreeg het Servische ministerie van buitenlandsche zaken een lang cijfer-telegram vanuit St. Petersburg. Nauwelijks was dat ontcijferd of het bericht, dat Rusland zich op de zijde van Servië stelde ging als een loopend vuur door de stad. Het gevolg van dit telegram was het onbevredigende antwoord van Servië. Kroonprins Alexander gaf onmiddellijk bevel tot mobiliseeren.

40 Staande in zijn automobiel reed hij door de straten en nam de ovaties van de bevolking in ontvangst. De gedrukte stemming had plaats gemaakt voor een algemeene geestdrift. Bij het vertrek van den Oostenrijkschen gezant uit Belgrado waren de vertegenwoordigers van alle staten met uitzondering van de Russische en de Fransche vertegenwoordigd.

BERLIJN, 25 Juli. (Part.) Uit Belgrado aan de Lokal-Anzeiger: De zitting van den

45 ministerraad is onder voorzitterschap van den kroonprins gehouden. Zoowel de kroonprins als de minister-president Pasjits hebben de hoofden van de drie partijen der oppositie bijeengeroepen en hen met den inhoud van de nota bekend gemaakt, waarop alle leiders eenparig den raad gaven om de buitensporige, voor Servië onaannemelijke eischen niet aan te nemen. De geheele openbare meening is tegen aanneming, waardoor de onafhankelijkheid van Servië zou worden prijsgegeven.

50 BELGRADO, 25 Juli. (Part.) De bladen maken thans den volledigen tekst der nota met de beschouwingen van het Fremdenblatt openbaar. Zij bepalen er zich toe op de buitengewoon zware eischen te wijten en spreken de hoop uit, dat de regeering ten antwoord zal geven, overeenkomend met de waardigheid en de belangen van den staat, en dat de bevrijdende mogelijkheden, met name Rusland, Servië is de huidige crisis ter zijde

55 sollen staan. Het blad Balkan meldt dat de regeering zekere maatregelen van voorzorg treft en de gelddepôts van de staatsbank en het staatsarchief naar het binnenland heeft laten brengen. In politieke dringen is men algemeen van oordeel, dat de regeering bij de beantwoording der nota niet alleen de verstandhouding tusschen Servië en Oostenrijk-Hongarije, doch den algemeenen toestand, waarover zij alleen ten volle is ingelicht, tot richtsnoer dient te nemen.

60 BELGRADO, 25 Juli. Het regeeringsorgaan Samoeprawa schrijft: In Servische regeeringskringen wenscht men oprecht correcte betrekkingen van goede buurschap met Oostenrijk-Hongarije te onderhouden. De Servische regeering zal bereidwillig tegemoetkomen aan alle eischen der O.-H. regeering, die ten doel hebben maatregelen te treffen om tegen misdrijven en wanorde in naburige landen op te komen. Zij zal in die richting alles doen wat mogelijk is en er naar streven jegens de monarchie alle plichten van goed buurschap te vervullen.

70 BELGRADO, 25 Juli. (Part.) Alle staatsambtenaren hebben de stad verlaten. Alleen het station is militair bezet gebleven.

GRAZ, 25 Juli. Poetnik, de chef van de Servischen generalen staf, die sedert enige weken te Gleichenberg in Stiermarken voor ten kuur vertoefde, is vanmiddag naar Servië vertrokken.

75 **De maatregelen van Oostenrijk.**

BERLIJN, 25 Juli. (Part.) Uit Weenen aan de Lokal=Anzeiger: Naar men verneemt, zal nog vannacht aan de bladen het keizerlijk manifest, dat het leger onder de wapent roept, worden toegezonden, het is voorloopig nog niet beslist of de mobilisatie van slechts 8 legercorpsen of de algemeene mobilisatie zal worden bevolen. Men gelooft algemeen dat het laatste het geval zal zijn, vooral wanneer ongunstige tijdingen uit St. Petersburg mochten komen. De Zondagsrust zal morgen den geheelen dag worden opgeheven. Men vermoedt, dat tegelijkertijd met de mobilisatie de staat van beleg in enkele provincies zal worden afgekondigd, misschien zelfs voor het geheele rijk, om ongestoord alle maatregelen te kunnen treffen. Te goed ingelichter plaatse wordt verklaard, dat alle voorbereidingen op de zorgvuldigste wijze zijn doorgevoerd en dat het leger slagvaardig is als nooit tevoren.

85 WEENEN, 25 Juli. (Part.) Bij keizerlijk besluit wordt het recht van vergadering opgeheven en tevens het briefgeheim en de persvrijheid. Verder sluiten de Rijksraad zoowel als alle Landdagen hunne vergaderingen. Deze toestand is het begin van de mobilisatie. Verder zet men de voorbereidselen voort, maar er zal niet beslissend ondernomen worden voor morgenavond, omdat men de besluiten afwacht die in den Kroonraad zullen genomen worden. Groote menigten menschen trekken nog laat in den avond door de straten. Voor het Duitsche gezantschap, zongen 10,000 Weener "Die Wacht am Rhein" en brachten ovaties voor keizer Wilhelm en voor Duitschland.

95 WEENEN, 25 Juli. De Keizer heeft de maatregelen van orde, waartoe de Oostenrijksche ministerraad heeft besloten, bekrachtigd.

De Oostenrijksche regeering ontveinst zich niet, dat de breuk met Servië ontevredenheid zal wekken bij sommige Slavische elementen des lands; er is besloten elke betooging dadelijk te onderdrukken.

100 Bijna alle Tsjechische bladen, die den stap te Belgrado bespreken, zijn in beslag genomen of aan censuur onderworpen.

Uit Dalmatië wordt gemeld van huiszoekingen bij Servische en Kroatische politieke personen, waarvan een groot aantal in hechtenis genomen is.

105 42 menschen zijn onder beschuldiging van hoogverraad te Spalalto in de gevangenis gezet.

Censuur.

BERLIJN, 25 Juli. (Part.) Alle telefoonverbinding tusschen Weenen en Berlijn is afgebroken. De Oostenrijksche regeering laat niet toe, dat er mondelinge berichten

110 naar het buitenland verzonden worden. Den correspondenten werd erop gewezen, dat ze de telegraaf moesten gebruiken, wat hetzelfde beduidt, als het invoeren van censuur op telegram.

De houding van Rusland en Frankrijk.

115 KEULEN, 25 Juli. (Part.) Uit St. Petersburg aan de Kölnische Zeitung: Naar het schijnt zal de oorlogspartij in Rusland den boventoon houden. De rede, door minister Soechomlinof in den ministerraad gehouden, heeft de beslissing doen vallen ten gunste van kras optreden en het verleen van steun aan Servië. De Beurscourant beweert dat Rusland en Frankrijk zijn overeengekomen, morgenochtend om 10 uur een gezamenlijken stap te doen. Op de beurs heerschte vandaag een paniek. Industriele waarden zijn 120 meer dan 10 procent gedaald. De correspondent van de Kölnische Zeitung voegt hieraan toe: Hoe bedenkelijk de voortekenen ook zijn, toch is het noodig dat men in Duitschland tegenover alle dreigementen het hoofd koel blijft houden.

125 PARIJS, 25 Juli. (Part.). De stap door baron von Schön, den Duitschen gezant, gisteren aan het Fransche ministerie van buitenlandsche zaken gedaan is natuurlijk hier het meest besproken punt in het Oostenrijksch-Servische conflict, vooral sedert men verneemt, dat een dergelijke stap alleen te Parijs is geschied. Over het karakter van dien stap stemmen de berichten niet geheel overeen. De Temps zegt er het volgende over: De mededeeling, door baron von Schön gisteren aan den heer Bienvenu Martin 130 voorgelezen, is alleen te Parijs geschied en niet in de andere hoofdsteden; dat is een zeer gewichtig feit. Volgens de meest zekere inlichtingen is de juiste beteekenis der mededeeling deze: 1°. Oostenrijk-Hongarije kon niet anders te werk gaan dan het deed; 2°. het debat moet gelocaliseerd blijven tusschen Weenen en Belgrado en niet een kwestie van bondgenootschappen worden; 3°. indien het anders loopt, zou men de 135 ernstigste gevolgen moeten vreezen.

De algemeene zin van deze mededeeling is dus zeer duidelijk: elk tusschenbeide komen van een derde mogendheid in het Oostenrijksch-Servische conflict vermijden. Omtrent de houding van Frankrijk heeft de Temps nog de volgende mededeeling, die half-ambtelijk lijkt: de Fransche regeering gaat accoord met de Russische regeering 140 om een verlenging van den termijn te vragen. De Fransche regeering blijft voeling houden met Rusland en Engeland. De gedachtenwisseling tusschen de drie mogendheden wordt op het oogenblik beheerscht door het feit dat de Duitsche gezanten te St. Petersburg en te Londen niet aan de Russische en Engelsche regeering een mededeeling gedaan hebben, als baron von Schön te Parijs. Men wacht dus nadere bijzonderheden af. 145 De Fransche regeering heeft de zekerheid, dat Servië bereid is tot elken maatregel van onderzoek, die in overeenstemming is met haar soevereine rechten en haar waardigheid. De Fransche regeering heeft de aandacht der Oostenrijksche regeering op dit hoofdpunt doen vestigen. De Fransche gezant te Weenen had tevoren verzekering ontvangen, dat de Oostenrijksche nota aan Servië zeer verzoenend zou zijn. De tekst 150 van deze nota en de circulaire aan de mogendheden moeten dus bij de Fransche regeering wel zeer veel verwondering wekken.

Omtrent de houding van Rusland meldt de Temps het volgende: Onder voorbehoud van de beslissingen, die de Russisch ministerraad van heden, onder voorzitterschap van den Tsaar zal nemen, kan het Russische standpunt aldus worden samengevat: 1°. Rusland kan 155 zich niet buiten deze kwestie houden: 2°. Rusland wenscht oprecht een minnelijke schikking: 3°. Rusland vraagt vanwege het verrassende van de gebeurtenissen, dat in de eerste plaats een verlenging van den termijn aan Servië toegestaan zal worden, bovendien brengt de Russische diplomatie in herinnering dat de verklaring van het Servische kabinet van 1909, waar Oostenrijk zich op beroept, gegeven was op verzoek 160 en onder het oog van alle mogendheden en dat du, ook de grieven van Oostenrijk-Hongarije gebracht moeten worden voor die mogendheden welke moeten beslissen, welk gevolg eraan gegeven zal worden.

BERLIJN, 25 Juli. (Part.) Uit Belgrado aan de National Zeitung: Het vertrouwen, dat Rusland Servië zal bestaan, is hier onwankelbaar, en wanneer het officieele Rusland 165 mocht talmen, dan is men vast overtuigd, dat het Russische volk de regeering tot interventie dwingen zal.

BERLIJN, 25 Juli. Volgens telegrammen, van gezaghebbende zijde uit Weenen ontvangen, heeft de Russische zaakgelastigde zich vanochtend naar den plaatsvervanger van graaf Berchtold begeven en hem als den wentel, der Russische regeering meegedeeld, dat 170 Oostenrijk-Hongarije aan Servië een langeren termen zal toestaan voor de beantwoording der nota.

De Oostenrijksch-Hongaarsche regeering heeft een verlenging van den termen echter beslist geweigerd. Zij staat op het standpunt dat het geschil alleen Oostenrijk-Hongarije en Servië aangaat en zal dat standpunt onder alle omstandigheden handhaven. 175 Elke poging tot tusschenkomst zal zij afwijzen.

PARIJS, 25 Juli. Een (officieuse) nota, openbaar gemaakt door hst agentschap Havas, luidt: De Oostenrijksche nota heeft niet het karakter van een ultimatum, stelt alleen een uitersten termijn voor antwoord, zonder een bedreiging te bevatten.

180 BERLIJN, 25 Juli. (Part.) De Fransche gezant heeft gisteren een legatieraad van het Russische gezantschap ontvangen. De gezant zelf is op reis. De conferentie heeft meer dan twee uren geduurd.

185 ST. PETERSBURG, 25 Juli. De Retsj schrijft: Het valt niet te betwijfelen, dat Servië, vooral na de verklaring van de Russische regeering (dat het conflict haar niet onverschillig kan laten, Red.) een niet geheel bevredigend antwoord op de O.-H. nota zal geven. De opwekking daartoe is van de zijde van Rusland reeds geschied, zoodat een deel der verantwoordelijkheid Rusland treft.

Het Nowoje Wremja: het ministerie van buitenlandsche zaken heeft aan de bladen verzekerd, dat Rusland zich schaart aan de zijde van Servië, 't welk een onverdiend zwaren slag heeft gekregen.

190 De Sr. Petersburgsche Koerier noemt de inwilliging van het ultimatum voor Servië onmogelijk.

PETERSBURG, 25 Juli. (Part.) De avondbladen slaan een zeer dreigenden toon aan en stellen een Fransch-Russische actie van het nadrukkelijkste karakter tegen morgen in het vooruitzicht. De avondbladen verklaren, dat Rusland op alles voorbereid is.

195 Vanmiddag is er een Kroonraad gehouden in Krasnoje Selo. Sasonof heeft vandaag besprekingen gehouden met de vertegenwoordigers van alle groote mogendheden.

Fransche persstemmen.

200 PARIJS, 25 Juli. (Part) Het hoofdartikel dat de Temps vanavond bevat weinig zeggend en spreekt over de gebeurtenissen, alsof er geen onmiddellijk dreigend gevaar was. Als de Triple Entente maar een flinke houding aanneemt, zal alles wel in orde komen, schijnt de Temps te meenen.

205 Het Journal de Débats heeft een interessant hoofdartikel. Het blad zet uiteen dat de Oostenrijksche regeering niet heeft kunnen meenen, dat de andere mogendheden onverschillig zouden blijven. Heden hebben de gezanten van Frankrijk, Engeland en Rusland ook reeds te Weenen een stap gedaan voor verlenging van den termijn. Het verzoek tot verlenging kan niet door Oostenrijk verworpen worden, zonder dat dit land zich onteert, immers het ultimatum is even brutaal als onvoldoende gerechtvaardigd.

210 Iedereen zal weten, dat het voorbereid, zoodanig niet opgeteld is, door graaf Forgach, politiek directeur op de Ballplatz, die van 1908-1909 Oostenrijksch gezant te Belgrado is geweest, toen men er systematisch valsche stukken fabriceerde, om de beschuldigten in het proces van Agram ten verderve te brengen en om een zoogenaamde medeplichtigheid van Servië te bewijzen in de anti-Oostenrijksche beweging bij de Zuid-Slaven. Het is dezelfde man en dezelfde regeering, die thans zouden willen, dat

215 men hen op hun woord zal gelooven, wanneer zij met de schuldigheid of medeplichtigheid van de Servische autoriteiten in het drama van Sarajewo aankomen en wanneer zij aan Servië gelasten amende honorable te doen, voordat er eenig onderzoek ingesteld is. Het Europeesch karakter van de crisis - vervolgt dan de Débats - is nog verscherpt door den stap, dien de Duitsche gezant te Parijs gedaan heeft Op welke

220 manier men de woorden ervan ook moge draaien, men kan ze enkel aldus uitleggen: Duitschland en Oostenrijk zijn het eens en solidair. Europa wordt dus bedreigd door een algemeene ontbranding. Morgen zal men misschien weten, waaraan men zich te houden heeft. Vanavond 6 uur loopt de termijn ten einde voor de onderwerping van Servië. Er

225 geen twijfel aan, dat het antwoord van Servië, ofschoon vervat in volkomen hoffelijke termen en ofschoon alle mogelijk voldoening aanbiedend, die in overeenstemming zal zijn met haar onafhankelijkheid toch een weigering zal zijn en te Weenen niet aangenomen zal worden. Het komt er dan op aan, te weten, of is denzelfden nacht de Oostenrijksche regeering tot daden van geweld zal overgaan, met of zonder

230 oorlogsverklaring, dan wel of zij er zich toe bepalen zal, de diplomatieke betrekkingen te verbreken. Indien zij zich tot dit laatste bepaalt, zou een oorlog vermeden kunnen worden, maar indien zij toegeeft aan de invloeden, die er reeds sedert een maand aan het werk zijn en haar troepen bevel geeft de Save en de Donau over te trekken, dan zullen wij staan tegenover gebeurtenissen, waarvan de gevolgen onberekenbaar zijn.

235 De houding van Duitschland.

BERLIJN, 25 Juli. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung schrijft in haar weekoverzicht: De op grond. van het onderzoek naar den moord op den Oostenrijkschen troonopvolger te Sarajewo door Oostenrijk-Hongarije aan Servië gestelde eischen moeten gerechtvaardigd

240 heeten, indien men de motiveering dezer eischen met gepasten ernst beschouwt. De deelneming van Servische onderdanen, ook van autoriteiten aan de reeds lang

voorbereide samenzwering tegen het leven van den aartshertog en de intrigues tegen de eenheid der Habsburgsche monarchie is bewezen. De Oostenrijk-Hongaarsche regeering heeft zich bereid verklaard, den mogendheden inzage te geven van het bewijsmateriaal. Dat is een bewijs, dat zij de uitkomsten van het onderzoek niet te loochenen acht en haar eischen als volkomen rechtmatig.

Indien tegen verwachting Servië deze eischen mocht weigeren, dan hopen wij dat, in het besef van den ernst van den toestand, de regeeringen der mogendheden gezamenlijk zullen trachten te verhinderen, dat uit het onvermijdelijke conflict tusschen Oostenrijk-Hongarije en Servië verders verwickelingen ontstaan.

BERLIJN, 25 Juli. (Part.) In officieele kringen in Berlijn hoopt men nog steeds den vrede tusschen de groote mogendheden te bewaren. Vooral Engeland en Duitschland doen sterke pogingen in deze richting. Het is niet uitgesloten dat Viviani, als hij morgen Berlijn passeert op reis naar Parijs, in verbinding treedt met officieele personen. Men erkent hier de moeilijke positie waarin de Russische regeering zich bevindt tegenover de stemming van de bevolking, maar men heeft nog hoop, dat Rusland den loop van zaken wil afwachten. Hetzelfde kan men met grooter zekerheid aannemen ten opzichte van Roemenië.

BERLIJN, 25 Juli. (Part.) Von Bethmann Hollweg is vanavond te Berlijn teruggekeerd. MUNCHEN, 25 Juli. Bij de algemeene beschouwingen in het Beiersche Huis van Afgevaardigden over de begroting van spoorwegen heeft de minister van verkeer o. a. gezegd dat de inkomsten der spoorwegen door de ongunstige economische verhoudingen in de laatste jaren zijn gedrukt. Ook zijn de toestanden in Oostenrijk herhaaldelijk van invloed geweest.

Oostenrijk - ging de minister met verheffing van stem voort - doorleeft thans moeilijke uren. Wij hopen dat het bevriende aangrenzende rijk, als het tot oorlog - een oorlog waartoe het door vreeselijke gebeurtenissen zou zijn gedwongen - moet komen, gelukkig en zegevierend moge zijn. Hierop volgde een sympathie-betooging, waaraan alle burgerlijke partijen deelnamen.

270 **De stemming te Berlijn.**

BERLIJN, 25 Juli. (Wart.[=Part.]) De Berlijners volgen de ontwikkeling van den toestand met buitengewonen spanning. De vraag van oorlog en vrede is het eenige waar vandaag over gesproken werd. Eindelijk om kwart over acht kwam de beslissing, doordat het antwoord van Servië door bulletins bekend werd. Er ging toen een golf van sterke vaderlandsche stemming door de stad. Er was niemand, die niet diep onder den indruk was van den ernstigen toestand. Naar de laatste telegrammen in de avondbladen te oordeelen hadden wij reden om te meenen, dat Servië Oostenrijks eischen wilde aannemen. De weigering wekte daarom een niet geringe verrassing en algemeen werd in groote opgewondenheid besproken wat nu de naaste toekomst zal brengen.

Op straat heerscht nog in de late avonduren een opwinding, alsof Duitschland zelf reeds in oorlog gewikkeld was. Over de breede boulevard Onder de Linden trekt een troep van verscheidene duizenden menschen onder het zingen van vaderlandsche liederen. Voor het Oostenrijksche gezantschap wordt het Oostenrijksche volkslied gezongen en Die Wacht am Rhein. Ook de gezant en zijn gemalin staan voor het venster en staan te buigen en te danken. Meer dan een kwartier brengt het volk hem ovaties. Vervolgens trekt de optocht naar het Bismarck-standbeeld en door de Siegers-allee naar het Italiaansche gezantschap, voortdurend onder het zingen van vaderlandsche liederen. De bladen geven voortdurend nieuwe bulletins uit, waarom gevochten wordt.

290 BERLIJN, 25 Juli. (Part.) De koersdaling op de Berlijnsche beurs was heden vooral groot ten opzichte van de Russische papieren. Russische bankaandeelen daalden 25 pct. Er liepen de dolste geruchten. Er werd o. a. verteld, dat de tsaar vermoord was. Een onmiddellijk daarop bekend gemaakte tegenspraak werkte eenigszins kalmeerend.

295 **De houding van Italië.**

ROME, 25 Juli. De Tribuna logenstraft het bericht dat de Italiaansche regeering vriendschappelijke stappen te Weenen heeft gedaan om het conflict met Servië op vreedzame wijze te beslechten.

300 **Moordaanslag op den Chedive van Egypte.**

KONSTANTINOPEL, 25 Juli. Toen vanmiddag om vijf uur de Chedive na een bezoek bij den grootvizier de Porte verliet, heeft een jong Egyptenaar verscheidene schoten op hem gelost. De Chedive is in het gezicht en aan den arm licht gevend.

Zijn schoonzoon, die hem vergezelde, is ook gewond. De dader is door den adjudant van den Chedive gedood.

Griekenland en Turkije.

310 TRIEST, 25 Juli. Wenizelos hier gisteravond aangekomen en deelt een lang onderhoud gehad met den Griekschen gezant te Weenen. Hij vertrekt vanavond naar Brussel (waar hij met den Turkschen grootvizier zal onderhandelen).

De Duitsche socialisten en de oorlog.

315 BERLIJN, 25 Juli. Volgens een besluit van het partijbestuur der socialistische partij zullen Dinsdagavond in Groot-Berlijn tal van volksvergaderingen werden gehouden. De oproep luidt: "Weg met den oorlog."

Fransche ministerraad.

320 PARIJS, 25 Juli. De ministers zijn vanavond om half zeven het ministerie van buitenlandsche zaken bijeengekomen om den buitenlandschen toestand te bespreken.

Poincaré te Stockholm.

325 STOCKHOLM, 25 Juli. Poincaré is hier vanochtend aangekomen en door den koning, de prinsen en de hoogste civiele en militaire autoriteiten ontvangen. De koning en de president zijn naar het koninklijk paleis gereden.

De stakingen in Rusland.

330 St. PETERSBURG, 25 Juli. In verscheidene fabrieken is het werk hervat. Ook in de meeste drukkerijen wordt weer gewerkt. In de arbeiderswijk is het thans rustig; ordeverstoringen zijn niet meer voorgekomen. Men vermoedt dat de staking Maandag in alle bedrijven geëindigd zal zijn.

OREL, 25 Juli. In de Brjansfabrieken zijn 7000 werklieden in staking gegaan. De rust is niet gestoord.

335 ODESSA, 25 Juli (bericht van het telegraafagentschap). De staking is bijna geheel geëindigd. Slechts op een fabriek staken de werklieden nog.

NIKOLAJEF, 25 Juli. Een derde deel van de sedert 23 dezer stakende werklieden op de scheepswerf heeft het werk hervat.

RIGA, 25 Juni [=juli]. De Baltische naphtha-installatie is afgebrand.

340 ISCHL, 25 Juli. (Reuter). Graaf Berchtold arriveerde hier even voor 4 uur door de dichte menigte met luide juichkreten begroet. De minister van oorlog kwam met denzelfden trein.

345 ISCHL, 25 Juli. Vanmiddag om drie uur heeft de Keizer een familiediner gegeven van 27 couverts. Aan tafel zaten, behalve de Keizer, prins Leopold met zijn gemalin, prinses Gisela met haar zoons, de prinsen Georg en Konrad van Beieren, hertogin Tyra van Cumberland en haar dochter, prinses Olga, hertog Ernst August van Brunswijk en zijn gemalin, zoomede de gevolgen.

Dreigende oorlog tusschen Oostenrijk-Hongarije en Servië.

350 Zooals te verwachten was heeft Servië de eischen van Oostenrijk-Hongarije afgewezen. Gisteravond te ruim half zeven heeft de Oostenrijksch-Hongaarsche gezant Belgrado reeds verlaten.

De Servische regeering heeft de algemeene mobilisatie gelast.

355 Ziedaar de feiten die gisteren in den vooravond bekend werden en die het vrijwel onnoodig maken nog te vermelden, welke hoopvolle verwachtingen nog in den namiddag gekoesterd werden. Zoo seinde de correspondent te Belgrado van de Neue Freie Presse nog te vijf uur dat Servië de nota zonder eenig voorbehoud zou aanvaarden en de vrede dus is verzekerd kon worden beschouwd.

Men kan moeilijk aannemen dat in den korten tijd, verlopen tusschen de afzending van dat telegram, en de weigering van de Servische regeering, nog iets is gebeurd dat te Belgrado den doorslag tot een afwijzende houding heeft gegeven.

360 Veeleer heeft de Servische regeering haar weigering eerst op het uiterste oogenblik bekend willen hebben.

365 Er valt nu bijna niet meer op het behoud van den vrede te hopen, alleen nog op localisatie van het conflict. In dat opzicht hangt veel, zoo niet alles, van Rusland af en de houding der regeering te St. Petersburg laat, gelijk men onder de telegrammen zal zien, weinig hoop. In den ministerraad moet besloten zijn, kras tegen Oostenrijk-Hongarije op te treden en Servië te steunen.

370 Opmerkelijk schijnt de houding van Italië in het conflict te zullen zijn. De correspondent van de Matin heeft in diplomatieke kringen te Rome zijn licht opgestoken en meldt dat men daar zeer ontsticht is over den uiterst krassen vorm en inhoud van de nota van Oostenrijk-Hongarije hetwelk noch op diplomatieken, noch op militairen steun van Italië zou mogen rekenen.

Deze houding zou zijn ingegeven door twee overwegingen. Italië wenscht voor alles

zijn invloed in de Adriatische Zee te versterken en verwacht daarvan steun bij de Slavische staten, met name bij Servië. Daarom kan tot den ondergang of de vernedring van Servië Italië geen hulp verlenen. In de tweede plaats vreest de Italiaansche regeering onlusten in het binnenland, als zij zich zou gaan mengen in een buitenlandsch conflict. Zij zal daarom volkomen onzijdig blijven en alle pogingen in het werk stellen om een Europeesche crisis te voorkomen. Of dit nog mogelijk zal zijn?

De officieuze Tribuna schrijft: Dezelfde spanning als verleden jaar openbaart zich thans onder een veel ernstiger vorm tusschen Oostenrijk-Hongarije en Servië. Het verzoeningswerk der mogendheden, vooral van Engeland en Italië, heeft toen een conflict voorkomen, dat zeker geheel Europa in vuur en vlam zou hebben gezet. Dergelijke pogingen zullen ook thans met kracht worden ondernomen. Italië heeft reeds te Weenen, Belgrado en St. Petersburg tot gematigdheid aangemaand.

"De houding van Rusland is vooral van belang. Te Weenen rekent men er op dat de binnenlandsche toestand Rusland van ingrijpen zal afhouden. Daar moet men echter niet te veel op bouwen. Er bestaat in Rusland een panslavistische strooming, die er niet tegen zou opzien door een buitenlandsch conflict de aandacht van het volk van binnenlandsche troebelen af te wenden."

Het Giornale d'Italia vreest eveneens dat een algemeen Europeesch conflict niet meer voorkomen zal kunnen worden.

België.

395 Feesten. II.

(Van onzen correspondent.)

Brussel, 24 Juli

Wij hebben den Lord Mayor en de overige, tijdelijke en bestendige, Brusselaars verlaten, op het oogenblik dat zij zich ter ruste begaven.

400 Zoo sliepen zij tot Woensdagochtend. Maar daar kwam ze weer het nationaal kanon aan de armen van Morpheus ontrukken. - Ik zie al in verbeelding den dikken koetsier met de poeder-pruik, van den lord-mayor uit bedoelde armen weggeslingerd, waarschijnlijk vindt hij de wijze, waarop de Brusselaars gewekt worden, barbaarsch of althans ietwat te luidruchtig. De arme man weet echter niet, dat wij in een nationalen feestroes verkeeren, die het buiten artillerie niet kan gedaan krijgen.

405 Wat zeg ik: artillerie? Laat ik er gauw bid ik u, infanterie en cavalerie aan toevoegen, zonder onze militaire honden te vergeten, die het duidelijkste bewijs van onze legerhervorming zijn geworden.

410 Want voor zijn ontbijt kreeg Sir van Sittart de derde der militaire parades te genieten, waar minister de Broqueville ons beslist bij bewijzen wil dat wij in enkele maanden, en zonder voorbereiding, een leger zijn rijk geworden, waar een overtuigend punt kon aan gezogen. De eerste proef lukte niet zoo heel bijzonder. Toen koning Christiaan hier was, ging het al veel beter, al wilde het paardevolk niet zoo heel goed mee. Eergisteren nu gaf men, voor de derde demonstratie, blijk van nog betere voorbereiding. Het gaat lijken, of het Belgische leger hoofdzakelijk op parade wordt gedrild en afgericht; het geeft er eenigen schijn van nut aan; en bewijst trouwens, in alle oprechtheid bekend, dat men in heel weinigen tijd heel wat decorum kan bereiken. De volslagen onbevoegde die ik ben - ik deug zelfs voor de garde-civique niet! - heeft genoten van de drie kwartier, dat de Brusselsche bezetting voorbij de 420 ministeries en de tribune der gemeentelijke Brusselsch-Londensche overheid toog. Aan een venster van het ministerie van oorlog glimlachte minister de Broqueville geheimzinnig; misschien dacht hij reeds aan de vierde parade. Op de tribune vond Sir van Sittart, wiens zwaard-drager zich in vuurrood had gestoken, dat het heel verdragelijk was. 't Weder had zich trouwens goed gehouden. Slechts enkele druppels 425 regen. Niet al te warm. Op zulke wijze is het niet al te lastig een wapenschouw te houden. En zelfs voor de voorbijtrekkende soldaten is het misschien niet al te onaangenaam.

De heeren hebben 's middags aan fijne tafelen gegeten. Ik ook, maar niet aan de hunne. En toen zijn wij naar Waterloo gegaan...

430 Nu heb ik wel degelijk de overtuiging, dat de Lord Mayor wel een Engelschman, geen Hollander is. En het spijt mij wel eenigszins voor u, al kan ik er voor het oogenblik weinig aan doen. Want was hij geen Engelschman geweest, dan was hij naar Waterloo niet gegaan, dien Woensdagnamiddag.

435 Want of het regende! - Ik beken trouwens volgaarne de hemelen te zegenen, die Londen met zulken plichtbewust Engelschen burgemeester begiftigd hebben. Immers nooit of nimmer heb ik een auto-rijtoertje naar Waterloo evenzeer gewaardeerd, dan toen ik achter de heeren aanreed.

Burgemeester Max is een uitnemend regisseur: hij had de goede gedachte gehad, het

tochtje niet langs Waterloo-steenweg, die heel lelijk is, maar door het Zoniën-bosch
440 heen te doen plaats hebben. - Onder de vlagen was het woud heerlijk. Terwijl ons in
onze vlgge auto-vaart de natte geuren van loover en bladaarde van harsen en wilde
bloemen versmachtend tegensloegen, zagen wij de dichte looken voorbij die de
verschieten wemelend maken van stammen van violet-bruine, schubbige stammen, die
445 dansend voorbij schieten, het stoere leger der dikke beuken staan, de zware en stoere
bommen wier effene zilvergrijze schors zwarte lekende inktbeken vertoonden, onder de
dichte, de regenbeladene kruinen, waar zoo de vlagen even ophielden, plechtig de
gezwollen droppen met dof geplets op den rossen bladbodem uit neervleien. Hier waren
de vergezichten rustig, en mysterieuzer nochtans dan achter de donkere sparren, want
450 uit de aarde was opgestegen een melkig-blauwend waas, gelijk men in zwoele
zomernachten ziet boven giftige vijvers. Hier was een dubbelzinnige aantrekking een
geniepige toover, die de ruischende stilte van het woud alom omringde. En ik verzeker
u dat het indrukwekkend was.

Het foei-leelijk, onmiddellijk daarop het slagveld van Waterloo, niettegenstaande den
455 hoogen, tragischen wolkenhemel, het slagveld, dat ondanks den regen en de modderige
wegen, geheel werd afgelopen, Sir van Sittart werd niet de minste geschiedkundig
plekje gespaard, en ik geloof haast, dat men er nieuwe bij uitgevonden heeft, om
vooral toch niet onvolledig te zijn. En, daarop die plekjes niets, zegge niets te
zien is vindt men zijne eigene gespannen aandacht op den duur toch nog al
belachelijk. De Lord-Mayor werd trouwens voor zijn lijdzaamheid beloond; in het
460 beruchte Waterloo-museum toonde men hem, op eene afgrijselijke lithographie, het
vermoedelijke conterfeitsel van een eventueel voorouder van hem. Waaruit met alle
duidelijkheid blijkt, dat hij onbetwifelbaar een Engelschman is...

Over den dag van gisteren valt weinig te zeggen: ik verzwijg u immers alle officiëele
465 ontvangsten, zelfs die bij den koning, waar ik trouwens niet op uitgenoodigd was.
Laat het dus blijven bij de vermelding, dat, na een fijn, fijn dejeuneetjes -
burgemeester Max is niet alleen een uitnemend regisseur: hij is tevens een weergaloos
maitre-d'hôtel, die, houdt hij ook voor zichzelf het meest van stevige grillades,
voor anderen allerlei verfijnde schoteltjes weet te ontdekken en desnoods uit te
470 vinden -, na dus in een restaurant van het Ter Kamerenbosch gegeten te hebben, zag
Sir van Sittart en zijn gevolg den "Longchamp fleuri voorbij trekken. Dit
bloemenfeest behoort, geloof ik wel én tot Brusselsche kermis én tot nationale
feesten tevens zette het burgemeesterlijk bezoek er bijzonderen luister aan bij. Ik
zal het u nochtans niet beschrijven, al was het dit jaar, die Borcas echter in toom
wist te houden (laat mij deze fonkelnieuwe beeldspraak toe), bijzonder schitterend
475 aan met de blanke statigheid der lelies, de blauwe lichtheid der bolle hostensia's,
de moede volte der zware rozige rozen versierde rijtuigen, waarin burgemeester Max
aan zijn Londensch collega de gratie en de elegantie van de fijnste ballerina's des
Muntschouwburgs te apprecieeren leerde. Wat Sir van Sittart deed met veel goeden wil.
En vandaag zijn zij naar Tervueren gereden: het tochtje dat u hier beschreven werd,
480 wanneer nu een drietal jaar geleden, toen het zoo heet was, koningin Wilhelmina ons
met een bezoek vereerde. In het koloniaal museum zagen de Engelschen er beteuterd
uit: neen, dat bezaten zij in Londen niet, althans niet zoo volledig, vooral wat het
ethnographisch gedeelte betreft; onze kunstcollecties, de gipsen afgietsels der
onderscheiden wegertypes [=neger?], waar ik u ook al eens over onderhouden heb, de
485 godsdienstvoorwerpen, worden meer en meer belangrijk aan getal en beteekenis. Het was
wel een jaar dar ik in het museum niet meer was geweest; ik ga er immers alleen naar
toe met vorsten en lord-mayors. Hoewel, ik moet zeggen dat het in goede, liefdevolle
handen is. Van het koninklijk liefhebberijtje van Leopold ? heeft men een heusch
wetenschappelijke instelling gemaakt. Ik zal wel de laatste zijn om er over te
490 klagen...

Terwijl ik dit zit te krabbelen eten Sir van Sittart en al de andere heeren bij
minister Renkin. Het kan mij weinig schelen. Want straks trekken wij het bosch in,
het heerlijke, blau-natte bosch, naar Groenendaal, waar de boomen zoo wonderbaar
schoon zijn, en de rosse ravijnen zoo schielijk en zoo diep, en de plotse open
495 plekjes zoo neersch groen alsof een eeuwig voorjaar er woonde: tuin der Elfen, die er
hunne nachtelijke feesten vieren...

En aldus zal, mitsgaders Brusselsche kermis en nationale feestviering, het bezoek van
den Lord-Mayor afloopen. Hij zal erbij hebben ondervonden, dat de beroemd Belgische
regen geen mythus is, en dat er zelfs voor een Londensch burgemeester te Brussel wel
500 een en ander te zien en te genieten valt.

Buitenlandsch Nieuws.

Turkije en Griekenland.

Volgens de Daily Telegraph zal het overleg tusschen den Turkschen grootvizier en den

Naspeuringen van Paul Theelen: 26 juli 1914

- 505 Griekschen minister-president (die reeds naar Brussel is vertrokken) loopen over de volgende punten:
- 1o. het lot van de uit Klein Azie en Macedonië uitgeweken bevolking;
 - 2o. de internationale status van de eilanden Samos, Mitylene en Chios;
 - 3o. de teruggave aan Turkije van de eilanden Tenodos, Inbros en Gastellorlzo;
 - 510 4o. het bestuur, waaronder de Grieksche bevolking in Turkije en de Mohammodaansche bevolking in Nieuw-Griekenland zullen komen.
- De besprekingen beginnen Dinsdag.